

Sygn. akt I CZ 91/06

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marek Sychowicz

w sprawie z wniosku Z. P.

przy uczestnictwie S. S.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 listopada 2006 r.,

zażalenia uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w R.

z dnia 28 czerwca 2006 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2005 r. Sąd Rejonowy w Ł. zwolnił uczestnika postępowania od kosztów sądowych w całości.

W dniu 4 maja 2006 r. uczestnik postępowania, reprezentowany przez adwokata, wniósł apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 3 kwietnia 2006 r. stwierdzającego nabycie własności określonej nieruchomości przez wnioskodawczynię. W apelacji zawarto wnioski o zwolnienie uczestnika postępowania od „opłaty apelacyjnej”. Postanowieniem z dnia 10 maja 2006 r. Sąd Rejonowy w Ł. umorzył postępowanie w sprawie wniosku o zwolnienie od opłaty apelacyjnej, natomiast postanowieniem z dnia 28 czerwca 2006 r. Sąd Okręgowy w R. odrzucił apelację uczestnika postępowania ze względu na jej nieopłacenie opłatą podstawową.

W zażaleniu skarżący, zarzucając naruszenie art. 11 w zw. z 14 ust. 2 i 3 oraz art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) oraz art. 130² § 3 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawową zasadą prawa międzyczasowego w dziedzinie procesu cywilnego jest zasada bezpośredniego działania ustawy nowej. Zasada ta wyrażona została w art. XV § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.). Innymi słowy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, przy wykonywaniu czynności procesowych stosuje się prawo, które obowiązuje w czasie dokonywania czynności. Wymieniona zasada ma zatem znaczenie ogólne w zakresie prawa procesowego cywilnego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. – zasadę prawną, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 310/01, niepubl.) i znajduje również zastosowanie w odniesieniu do przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, skoro mają one charakter przepisów prawa procesowego.

Istotny wyjątek od zasady bezpośredniego działania ustawy nowej przewidziany został w art. 149 ust. 1 powołanej ustawy. Przepis ten stanowi, że w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. W rozpoznawanej sprawie wejście w życie ustawy nastąpiło w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Postępowanie to zakończyło się w dniu 3 kwietnia 2006 r. wydaniem postanowienia stwierdzającego zasiedzenie, natomiast wniesienie apelacji od tego postanowienia miało miejsce już w czasie obowiązywania nowej ustawy o kosztach sądowych. W konsekwencji, zgodnie z zasadą bezpośredniego działania ustawy nowej, do opłacenia tego pisma zastosowanie znajdują nowe przepisy o kosztach.

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2005 r. Sąd Rejonowy zwolnił uczestnika postępowania od kosztów sądowych w całości. W myśl art. 14 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, opłatę podstawową pobiera się od podlegających opłacie pism, o których mowa w art. 3 ust. 2, wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wśród pism wymienionych w art. 3 ust. 2 powołanej ustawy mieści się apelacja, a zatem również apelacja uczestnika postępowania, odrzucona zaskarżonym postanowieniem, podlegała opłacie podstawowej.

Oceny tej nie zmienia zamieszczenie w apelacji wniosku o zwolnienie od „opłaty apelacyjnej”. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że mimo istotnej zmiany przepisów o kosztach sądowych, nie stracił aktualności pogląd, iż obowiązek uiszczenia opłaty przy wniesieniu do sądu pisma jej podlegającego nie ogranicza prawa żądania zwolnienia od kosztów sądowych. Niedopuszczalne jest zatem odrzucenie nieopłaconego środka zaskarżenia wniesionego przez profesjonalnego pełnomocnika, jeżeli domagał się on jednocześnie w imieniu strony (uczestnika postępowania) zwolnienia jej od kosztów sądowych w zakresie obejmującym ten środek. Niemniej jednak, wyłączenie obowiązku uiszczenia opłaty wraz z wniesieniem pisma może nastąpić tylko wówczas, gdy wniosek o zwolnienie od kosztów obejmuje tę opłatę. W rozpoznawanej sprawie uczestnik postępowania został zwolniony od kosztów sądowych w całości, co nakładało na niego obowiązek uiszczenia od pism podlegających opłacie wyłącznie opłaty podstawowej.

Nie jest natomiast możliwe zwolnienie od opłaty podstawowej. W konsekwencji, dołączony do apelacji wniosek o zwolnienie od opłaty apelacyjnej był bezprzedmiotowy i nie mógł prowadzić do wyłączenia obowiązku opłacenia apelacji w chwili jej wniesienia.

Skutki nieuiszczenia opłat od środków odwoławczych i środków zaskarżenia wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników określa obecnie art. 130² § 3 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Uznać należy, że pojęcie opłaty w wysokości stałej obejmuje nie tylko opłatę stałą w rozumieniu nowej ustawy o kosztach sądowych, ale również opłatę podstawową. Po pierwsze bowiem, wysokość opłaty podstawowej jest stała, gdyż wynosi 30 zł (art. 14 ust. 3 powołanej ustawy). Po drugie, sformułowanie „opłata w wysokości stałej” różni się istotnie od używanego w ustawie o kosztach pojęcia „opłata stała”, co wskazuje na zamiar ustawodawcy nadania tym określeniom innego znaczenia. Po trzecie wreszcie, nie ma podstaw do przyjęcia, że wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji przewidzianej w art. 130² § 3 k.p.c. w stosunku do stron zwolnionych przez sąd od kosztów sądowych i reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika. W konsekwencji, wniesienie apelacji bez uiszczenia opłaty podstawowej przez adwokata reprezentującego uczestnika postępowania zwolnionego od kosztów sądowych w całości skutkuje odrzuceniem apelacji. Taką właśnie sankcję zastosował trafnie Sąd Okręgowy w zaskarżonym postanowieniu.

Z podanych względów, na podstawie art. 398¹⁴ i 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy oddalił zażalenie.